

ובפרט שדרכו של הרמב"ם להביא, אך ורק דברים התקפים לעד, ואילו הי' דין השייך רק לזמנו הוא (של הרמב"ם) – לא הוה ליי' להביאו בספרו "יד החזקה", כשם שלא קבע את הדינים שהיו תקפים בעבר, ולא יהיו תקפים לעתיד לבוא¹⁰.

הפנייה

בהלכות דעות¹¹ כותב הרמב"ם כיצד לנהוג באכילה, שתי' וכו' על אף שידע את השינוי העתיד להתחולל בטבעים ("נשתנו הטבעים") – והראי' לדבר: אף בזמנו כבר "נשתנו הטבעיים" מכפי שהיו בזמן הש"ס [שלכן (מסבירים המפרשים) אין הרמב"ם מביא כמה וכמה מעניני רפואה המפורשים בש"ס] –

הפנייה

ובכל זאת קבעם בהל' דעות שהינם חלק מ"יד החזקה" ו"משנה תורה"? בהכרח, איפוא לומר (ע"ד הצחות) שחשיבות בריאותם של יהודים היא כה יקרה, עד, כי בכדי להבטיח מראש, מספר שנים או דורות, הי' צורך לצרף הוראות אלו לשאר ההלכות שהם בכלל "התורה הזאת לא תהא מוחלפת"¹².

האדמו"ר מגור: כיום ישנם שקוטעים להם ר"ל, אף מן הארכובה ולמעלה, ועם זאת, הם ממשיכים לחיות, עשר, עשרים שנה. יתכן כי זה משום ש"נשתנו הטבעיים".

כ"ק אדמו"ר שליט"א: בהכרח לומר כך, (ובהמשך להמדובר לעיל) מובא בספרים¹³ כי אסרו להשתמש בסגולות המובאות בש"ס [במסכת שבת¹⁴ ישנה סוגיא שלמה כזו] כיצד לנהוג בדברים מסויימים, וטעם הדבר – שכן, יתכן, כי השימוש בהן לא יועיל, ואז יוצר אצל המשתמש בהן, ספק על דבר שבתורה [בעוד שהטעם שלא יועילו הוא משום ש"נשתנו הטבעיים"¹⁵].

10. ראה לחי"מ הלי' תי"ת פ"ד ה"א: שרבינו אינו אומר הדינים הנוהגים בזמן הזה בלבד אלא הדינים שינהגו בכל זמן אפי' אחר ביאת משיחנו בע"ה, וראה שדי"ח (כרך ט) כללי הפוסקים סי"ה אות יא.

11. ראה ספר קובץ לרמב"ם שם ה"ח. שדי"ח חלק ג תרנח, סע"א ואילך.

12. עיקר הטי' מייג עיקרים. וראה בהנסמן לקמן הע' 19.

13. ראה ספר קובץ שם, ושיי.

14. קכט, א-ב.

15. ראה רמ"א אה"ע סקניו ס"ד. מג"א או"ח סקע"ג סק"א. שו"ע אדה"ז או"ח סו"ס קעט (ואף שהוא בענין של סכנה). ובכ"מ, וראה שדי"ח כרך א ר"ק, א ואילך. כרך יו"ד ע' קצד (ב' ר"ק, א).

רואים איפוא גם כאן, כדבר האמור, שבש"ס נקבעו סגולות או הנהגות תוך ידיעה ש"ישתנו הטבעיים" – וזאת, משום שבזמנם, אכן היו אלה סגולות.

האדמו"ר מגור: לפעמים מוצאים אנו גם להיפך, האדמו"ר מקוצק זצ"ל אמר שכל עניני מזיקים ושדים כו' המובאים ברמב"ם, כוונת הרמב"ם היא שע"י הפס"ד שלו יתבטל כוחם (אע"פ שהובאו בגמרא)¹⁶.

עד"ז ביאר אחי האדמו"ר ר' ישראל זצ"ל (ה"בית ישראל") בשם רבי אלימלך מליזענסק זצ"ל (ה"נועם אלימלך") טעם הדבר שחכמים החמירו בעגונה שבעלה טבע בים מכיון שמים אין להם סוף¹⁷ – שכן ע"י שחכמים החמירו בזה, נתנו בכך כח לאדם שטובע בים להציל את עצמו ע"י שידוע שחכמים פסקו שמים אין להם סוף, שאז יש לו "נתינת כח" מהפס"ד בתורה¹⁸, ואילו לא נפסק כן היה מתייאש לכתחילה וכו'.

ג. כ"ק אדמו"ר שליט"א: משך זמן היה קשה לי כל הענין. הרי כלל הוא ש"התורה הזו לא תהי' מוחלפת", ו"התורה היא נצחית"¹⁹, ועם זאת, כותבת התורה ענין, כשהיא עצמה מבהירה – כי אין הוא נצחי, וכי יתכן מצב שבו "נשתנו הטבעיים" ? !

- ישנן אמנם מצוות שבהן אומרת התורה מלכתחילה, כי הן תלויות בזמן, לדוגמא: מצוות הנוהגות קודם – או לאחר – הכניסה לארץ, או מצוות לפני מתן-תורה, ולאחריו. אולם, כאן המדובר הוא בדבר שהתורה לא נתנה לו קצבה, הקשורה בשינוי טבעו בעתיד, שלכן, לולא פסקם של אותם פוסקים, בדורות מאוחרים יותר – היה נוהג אף עתה. שכן, כך כתוב בתורה (עניני אכילה, שתי', סגולה וכו'), ואז – הרי שהדבר בבחינת "לא תהיה מוחלפת", אלא שלאחר מכן פסקו פוסקים על יסוד התורה, כי דברים הקשורים בטבע, הרי שהם בטלים אם חל שינוי בטבע, או משתנים.

16. וראה שיחת ש"פ תשא, שושן פורים קטן תשד"מ ס"ל-לא.

17. יבמות קכא, א.

18. וראה ירושלמי נדרים פ"ו ה"ח - נת' בעת ביקור הרה"ג ר"מ קליין, י"ג שבט תשמ"ג.

19. תניא רפי"ז, וראה רמב"ם רפ"ט מהל' יסוה"ת. וראה גם הקדמת הרמב"ם לפיה"מ (הובא בפירושו לסנהדרין הקדמה לפרק חלק יסוד התשיעי) ד"ה החלק הראשון (המתנבא בשם) ואילך. הלי' מלכים פ"יא סה"ג (וראה לקו"ש ח"י"ח ע' 271 : 275) וראה גם הלי' מעה"ק סב"ב.